EXTRĂDAREA – INSTITUȚIE A DREPTULUI PENAL

Victoria ȚURȚURICA, studentă
CZU: 341.44:341.232 turturicavictoria@gmail.com

All over the world, the institution of extradition is becoming increasingly important. The crime affects both interpersonal and interstate relations. International cooperation in the fight against crime has traditionally been associated mainly with the need to provide legal assistance and, in particular, with the extradition of criminals. Thus, facing a criminal phenomenon that transcends the borders of their own territories, the states of the world and the international organizations involved in counteracting crime together seek solutions in order to master this phenomenon. The creation of a global security system is organically linked to the improvement of the mechanism for cooperation between states in criminal matters.

Cooperarea internațională în lupta împotriva criminalității se desfășoară în cadrul general al asistenței juridice în materie penală, a cărei necesitate este recunoscută de multă vreme și face parte din cooperarea largă a statelor în domeniul dreptului penal internațional. Cooperarea internațională în lupta împotriva criminalității a fost în mod tradițional asociată în principal cu nevoile de a oferi asistență juridică și, mai ales, cu cea de extrădare a infractorilor.

Problema extrădării infractorilor este cea mai dificilă în lupta internațională împotriva criminalității, deoarece afectează direct suveranitatea statelor interesate. Procedura de extrădare este complexă, greoaie și consumă mult timp.

Extrădarea este una dintre formele cooperării internaționale în materie penală, definită ca procedura prin care un stat suveran (statul solicitat) acceptă să predea, la cererea unui alt stat (statul solicitant), o persoană care se află pe teritoriul său și care este urmărită penal sau trimisă în judecată pentru o infracțiune ori este căutată în vederea executării unei pedepse în statul solicitant. Faptul că extrădarea se acordă pe baza unei cereri formulate de statul solicitant deosebește

extrădarea de alte măsuri, precum expulzarea, deportarea, readmisia [1, p.23].

În realizarea colaborării statelor la lupta împotriva fenomenului infracțional, extrădarea joacă un rol deosebit, fiind forma de asistență juridică la care statele recurg cel mai adesea în activitatea de prevenire și reprimare a infracțiunilor [2, p.5].

Pentru a fi acordată extrădarea, se cer respectate o serie de condiții de fond și de formă. Condițiile de fond vizează persoanele supuse extrădării și infracțiunile care formează obiectul cererii de extrădare. Condițiile de formă se referă la aspectele legate de etapele procedurii de extrădare, care constau în verificarea legitimității și regularității cererii de extrădare, procedura în fața organelor de urmărire și a instanței judecătorești. Dintre condițiile de formă fac parte și regulile referitoare la ordinea de preferință a statelor la extrădare, atunci când sunt, în același timp, formulate cereri din partea mai multora [2, p.39].

Unii autori consideră că condițiile extrădării sunt următoarele [3, p.129]:

1) condiții privind persoana;
2) condiții privind fapta;
3) condiții privind pedeapsa.

În principiu, toate clasificările conțin aceleași condiții, care sunt altfel sistematizate.

În urma studiului practicii judiciare naționale referitoare la extrădare, noi am constatat încălcări din partea autorităților naționale (de exemplu, așa-numita „extrădare" a profesorilor turci). Și în practica internațională, în partea ce ține de drepturile omului, sunt comise încălcări, în special încălcarea dreptului de a nu fi supus torturii, tratamentelor inumane sau degradante.

Astfel, trebuie remarcat faptul că, chiar dacă drepturile omului sunt consacrate în tratatele internaționale, în legislația majorității statelor, punerea lor în aplicare de către autoritățile naționale și, în special, de către organele de drept este imperfectă, ceea ce duce la încălcarea drepturilor omului și în cazul extrădării, de aceea este important, în primul rând, la nivel național, a îmbunătăți mecanismele de implementare a obligațiilor internaționale privind drepturile omului.

Tot în acest context, afirmăm că legislația Republicii Moldova conține prevederi suficiente pentru ca drepturile omului să nu fie încălcate, dar totuși, uneori autoritățile naționale omit să facă acest lucru, adesea din cauza implicării politicului.

Chiar dacă Republica Moldova este parte la numeroase instrumente internaționale multilaterale referitoare la extrădare, am observat că acordurile bilaterale în materia extrădării sunt aplicate mult mai efectiv, fapt ce denotă că Republica Moldova ar trebui să încheie mai multe convenții/acorduri bilaterale referitoare la asistență juridică în materie penală.

În majoritatea legislațiilor, instituția extrădării este inclusă doar într-un singur act normativ, pe când în legislația Republicii Moldova aceasta este prevăzută atât în CPP, cât și în Legea nr.371 cu privire la asistența juridică internațională în materie penală din 01.12.2006, fapt ce creează unele dificultăți. Așadar, propunem includerea prevederilor din CPP, în partea ce ține de extrădare, în Legea nr.371/2006.

La fel, propunem modificarea art.55 alin. (3) din Legea nr.371/2006, având în vedere că stipularea „încheierea prin care a fost dispus sau prelungit arestul provizoriu poate fi atacată cu recurs doar împreună cu hotărârea judecătorească pronunţată asupra cererii de extrădare” nu poate fi aplicată, deoarece contravine Constituției.

Trebuie de modificat, în opinia noastră, și art.52 din Legea nr.371/2006, care se referă la concursul de cereri, având în vedere că nu este clar de competența cărui organ ține soluționarea acesteia. Astfel, este de menționat expres că competente de soluționarea concursului de cereri sunt instanțele de judecată, fiindcă tot ele decid și în chestiunea ce ține de conexarea dosarelor în caz de concurs de cereri.

Există o serie de modalități prin care se poate acorda asistență statelor în vederea îmbunătățirii cooperării, cu respectarea drepturilor omului și a statului de drept. În ceea ce privește cererile de extrădare, problema riscului unei încălcări a drepturilor fundamentale trebuie abordată prin eforturi, precum:

- consiliere privind legislația în vigoare pentru a se asigura că definirea extrădării și procedurile aplicate în cazurile date sunt în conformitate cu standardele internaționale ale drepturilor omului;

- verificarea mai amplă și, dacă este necesar, asistență tehnică pentru a se asigura că condițiile de detenție și tratamentul persoanelor, a căror extrădare este cerută de către state, sunt în concordanță cu respectarea obligațiilor internaționale privind drepturile omului;

- să consolideze independența sistemului judiciar și să asigure respectarea dreptului la un proces echitabil;

- monitorizarea procedurilor legate de extrădare.

În această ordine de idei, statele care fac obiectul unor solicitări de extrădare ar trebui să dispună de un mecanism instituit special pentru a clarifica autorităților sale naționale competente obligațiile legate de respectarea drepturilor omului în contextul cooperării judiciare și în special a extrădarii. Acest lucru ar putea fi realizat prin:

- organizarea de seminare la nivel de experți pentru a discuta aspecte specifice legate de cooperarea internațională și protecția drepturilor omului în caz de extrădare;

- instruire și asistență tehnică pentru judecători și cei implicați în procesul de luare a deciziilor cu privire la cererile de extrădare pentru a se asigura că obligațiile internaționale privind drepturile omului sunt aplicate eficient și corect în practică;

- monitorizarea cazurilor atât la nivel național, cât și internațional care implică extrădarea și care ridică probleme legate de drepturile omului pentru a identifica dificultăți și remedii potențiale.

Referințe:

1. FLORIN, R. R. *Cooperare judiciară internațională și europeană în materie penală.* București: Wolters Kluver, 2008. 646 p. ISBN 978-973-1911-31-1.

2. ULIANOVSCHI, Gh., GRAMA, M. *Extrădarea.* Chișinău: Tipogr.-Sirius SRL, 2009. 100 p.ISBN 978-9975-9941-7-0.

3. STĂNOIU, R.M. *Asistenţa juridică internaţională în materie penală*. Bucureşti: Editura Academiei RSR, 1975. 201 p.

Recomandat
Mariana GRAMA, dr., conf. univ.